

BEOORDELING EFFECT VELLING OP FUNCTIONALITEIT VLEERMUIZEN

Vliedbergweg, Vlijmen

17 mei 2016
projectnummer 020-16

Van Bommel FAUNAWERK
Ecologisch advies, veldwerk, projectuitvoering

Van Bommel FAUNAWERK
Dreijenlaan 2
6703 HA Wageningen

Mobiel: +31 (0) 6 - 2741 6188
www.vanbommel-faunawerk.nl
Email: info@vanbommel-faunawerk.nl

Documentatiepagina

Opdrachtgever:	Gemeente Heusden
Titel:	Beoordeling effect velling op functionaliteit vleermuizen
Subtitel:	Vliedbergweg, Vlijmen
Datum:	17 mei 2016
Aantal pagina's incl. bijlagen	13
Status rapport:	goedgekeurd
Uitvoering:	Van Bommel FAUNAWERK Frans van Bommel M.Sc.
Projectnummer:	020-16
Trefwoorden:	Flora- en faunawet, natuuronderzoek, oriënterend onderzoek, effectbeschrijving, vleermuizen

Van Bommel FAUNAWERK is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Van Bommel FAUNAWERK; opdrachtgever vrijwaart Van Bommel FAUNAWERK voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Deze inventarisatie is zorgvuldig uitgevoerd. De opdrachtgever dient zich er van bewust te zijn dat tussen het tijdstip van inventarisatie en uitvoering van werkzaamheden, beschermde soorten zich op het perceel kunnen vestigen. Van Bommel FAUNAWERK kan dan ook geen aansprakelijkheid aanvaarden voor kosten en/of vertragingen, voortvloeiend uit het voorkomen van beschermde soorten.

© Van Bommel FAUNAWERK

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven genoemd en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm, of op andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven genoemd en Van Bommel FAUNAWERK, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	4
1.1.	Aanleiding voor het onderzoek.....	4
1.2.	Juridisch kader	4
2.	METHODIEK	6
2.1.	Beschrijving plangebied en beoogde ingreep	6
2.2.	Werkwijze:	7
3.	RESULTATEN EN EFFECTENANALYSE	8
3.1.	Aanwezigheid vleermuizen	8
3.2.	Mogelijke effecten op functionaliteit	9
4.	CONCLUSIES	11
5.	LITERATUUR	12

BIJLAGEN

BIJLAGE 1. TOETSINGSSHEMA FLORA- EN FAUNAWET

1. INLEIDING

1.1. Aanleiding voor het onderzoek

Het voornemen bestaat een deel van de boombeplanting langs de Vliedbergweg in Vlijmen te vellen in het kader van de geplande woningbouw. Het plangebied betreft het perceel van de voormalige schoolgebouw van het d'Oultremontcollege. In het kader van de sloop van het schoolgebouw is in 2015 een quickscan flora en fauna uitgevoerd, evenals een onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuizen.

Voorafgaand aan bestemmingsplanherziening en/of ruimtelijke ingreep dient er onderzoek uitgevoerd te worden naar de aanwezige natuurwaarden. Zo dient onderzocht te worden of er beschermde soorten flora en fauna op de planlocatie aanwezig zijn en of deze mogelijk negatief beïnvloedt worden.

Uit het in 2015 verrichte onderzoek is gebleken dat de boombeplanting langs de Vliedbergweg een foerageergelegenheid voor vleermuizen biedt. Daarnaast kan de aanwezigheid van een vliegrouwe voor vleermuizen niet op voorhand worden uitgesloten.

De gemeente Heusden heeft Van Bommel FAUNAWERK opdracht gegeven de effecten van de velling op de functionaliteit van het leefgebied voor vleermuizen te beoordelen. De bevindingen zijn in het voorliggende rapport weergegeven.

1.2. Juridisch kader

Voor ruimtelijke ingrepen of plannen die leiden tot wijzigingen in bestemmingsplannen heeft men te maken met de natuurwetgeving. Soorten en hun directe leefomgeving worden beschermd door de Flora- en faunawet.

Soortenbescherming

De bescherming van de in het wild voorkomende inheemse planten en dieren en hun directe leefgebied is sinds 1 april 2002 vastgelegd in de Flora- en faunawet.

Op grond van de artikelen 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet is bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en beschermde planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld mogen worden. Daarnaast is het niet toegestaan om hun directe leefomgeving, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren.

Artikelen 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet.

- Art. 8 Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Art. 9 Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Art. 10 Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
- Art. 11 Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Art. 12 Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende planten en dieren (zorgplicht, artikel 2, lid 1). De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, ongeacht beschermingsstatus, ontheffing of vrijstelling.

Zorgplicht Artikel 2 van de Flora- en faunawet

Art. 2, lid 1 Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede hun directe leefomgeving.

Art. 2, lid 2 De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora en fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Om te beoordelen of een plan in strijd is met de Flora- en faunawet dient onderzocht te worden of beschermde soorten in het plangebied voorkomen en of de voorgenomen ingreep mogelijk schadelijke effecten heeft op de beschermde soorten (bijlage 1 toetsingsschema Flora- en faunawet). In een aantal bij de Flora- en faunawet behorende regelingen en besluiten is vastgelegd, wanneer een vrijstelling geldt, een gedragscode van kracht is en of een ontheffingsaanvraag bij Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) benodigd is.

Toetsing ontheffingsaanvragen door Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO)

Als gevolg van twee uitspraken van de Raad van State in 2009, is de beoordeling van ontheffingsaanvragen voor Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijnsoorten aangepast. De Dienst Regelingen, nu de RVO, heeft op 26 augustus 2009 hiertoe een nieuw toetsingsschema (bijlage 1) ingevoerd. Wanneer er op de planlocatie beschermde soorten aanwezig zijn, dan heeft de initiatiefnemer twee mogelijkheden, namelijk:

1. Voorkom overtreding van de Flora- en faunawet. Laat uw voorgenomen mitigerende maatregelen beoordelen door de RVO. Als deze voldoende zijn krijgt u een beschikking met daarin de goedkeuring van uw maatregelen. De goedkeuring krijgt u in de vorm van een afwijzing van uw ontheffingsaanvraag. U heeft namelijk geen ontheffing nodig doordat u met uw maatregelen overtreding van de Flora- en faunawet voorkomt.
2. Zijn mitigerende maatregelen niet mogelijk? Dan volgt een volledige beoordeling voor ontheffing.

2. METHODIEK

2.1. Beschrijving plangebied en beoogde ingreep

De planlocatie, de bomenlaan langs Vliedbergweg en het voormalige schoolgebouw van het d'Oultremontcollege, is gelegen in de buurt Vliedberg binnen de kern van Vlijmen (gemeente Heusden). Zie ook figuur 1.

Op de locatie van het voormalig schoolgebouw wordt nieuwe woningbouw beoogd, waarbij er maximaal 32 woningen gerealiseerd worden. Daarbij dient de bomenlaan bestaande uit linden aan de oostzijde van de Vliedbergweg te worden verwijderd. De bomen aan de westzijde blijven gehandhaafd. De te vellen bomen hebben een diameter van 30-60 cm (gemeten op 1,30 m).

De omgeving van de Parklaan bestaat uit stedelijk gebied, met vooral woonbebouwing en aan westzijde bedrijventerrein. Verder naar het zuiden en westen ligt het natuurterrein 'Nieuwkuijkse Bosje' en de waterpartij 'De Nieuwe Wiel'.

Figuur 1. Ligging planlocatie met het nu onderzochte gebied (rood omkaderd) en het in 2015 onderzochte gebied (oranje omkaderd)

De foto's op de pagina hierna, genomen tijdens het veldbezoek op 2 mei jl., geven een impressie van het plangebied. Hieronder volgt een toelichting per foto.

Foto 1. Kruising Vliedbergweg – Deken van Baarstraat, blik richting zuiden.

Foto 2. Bomenbeplanting Vliedbergweg, bomen aan de rechterzijde dienen te worden geveld.

Foto 3. Kruising Vliedbergweg – Industriepark Vliedberg, blik richting noorden.

Foto 4. Kruising Vliedbergweg – Industriepark Vliedberg, blik richting zuidoosten.

Foto 1.

Foto 2.

Foto 3.

Foto 4.

2.2. Werkwijze:

Op basis van het voorgaande onderzoek uit 2015 en additionele gegevens afkomstig van eventuele andere onderzoeken en databases met verspreidingsgegevens (zoals waarneming.nl) is een zo volledig mogelijk beeld geschetst van het huidige gebruik van het plangebied. Ter aanvulling op de bestaande gegevens is de planlocatie door middel van een veldbezoek ingeschat in hoeverre de ruimtelijke ontwikkeling een effect sorteert op de functionaliteit van het leefgebied voor vleermuizen. Tevens is hierbij verkent wat de mogelijkheden zijn negatieve effecten te voorkomen dan wel te beperken.

Op basis van de beschikbare gegevens en het veldbezoek is de betekenis van de planlocatie voor vleermuizen geduid. Daarbij zijn de effecten van de beoogde ingreep op vaste rust- en verblijfplaatsen en de functionaliteit van het leefgebied van vleermuizen beschreven. Tevens is aangegeven op welke wijze eventuele negatieve effecten te voorkomen zijn, zodat geen ontheffing van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet noodzakelijk is. De mogelijkheden hiertoe zijn met de gemeente besproken.

Indien uit de studie blijkt dat de beoogde ingreep de functionaliteit van het leefgebied of een vaste rust- of verblijfplaats voor vleermuizen onvermijdelijk aantast, is het plan strijdig met de verbodsbepalingen van de Ffwet. In dat geval is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Daarbij zal uitgewerkt dienen te worden, welke oplossingsrichtingen er voorhanden zijn om te kunnen voldoen aan de vereisten zoals gesteld in de Flora- en faunawet.

3. RESULTATEN EN EFFECTENANALYSE

Hieronder worden de resultaten beschreven van het literatuuronderzoek, de veldbezoeken t.b.v. het vleermuisonderzoek in 2015 en het aanvullende veldbezoek van 2 mei jl. hebben plaatsgevonden. Daaruit voortvloeiend worden de verwachte effecten op de functionaliteit van vleermuizen beoordeeld.

3.1. Aanwezigheid vleermuizen

Op basis van literatuurgegevens (Limpens *et al.* 1997) en het aanvullend onderzoek naar vleermuizen, is bepaald wat de betekenis en functie van het plangebied voor vleermuizen is.

Aan de hand van verspreidingsgegevens uit de landelijke vleermuizenatlas (Limpens *et al.* 1997) en het habitat een inschatting gemaakt welke soorten vleermuizen mogelijk aanwezig kunnen zijn. Uit de verspreidingsgegevens van de vleermuizenatlas komen zes soorten binnen het atlasblok voor. Hiervan zullen naar verwachting de watervleermuis en de meervleermuis niet voorkomen, aangezien de planlocatie te open is en te zeer in stedelijk gebied is gelegen. Soorten die de planlocatie en directe omgeving mogelijk gebruiken als foerageergebied zijn gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis, en eventueel ruige dwergvleermuis (tabel 1).

Tabel 1: Overzicht van verwachte vleermuizen in het plangebied en omgeving.

Nederlandse naam	FF wet (tabel 1,2,3)
gewone dwergvleermuis	tabel 3
ruige dwergvleermuis	tabel 3
rosse vleermuis	tabel 3
laatvlieger	tabel 3

De laatvlieger en de gewone dwergvleermuis komen vrijwel in geheel Nederland voor. De gewone dwergvleermuis prefereert besloten en halfopen landschappen als jachtgebied, terwijl de laatvlieger voornamelijk foerageert in open en halfopen landschap. Beide soorten zijn algemeen voorkomend en zijn gebouwd bewonend. De rosse vleermuis en de ruige dwergvleermuis zijn in Nederland vrijwel uitsluitend boom-bewonend.

Om een mogelijke verblijfsfunctie van vleermuizen in het schoolgebouw te onderzoeken zijn 3 en 15 juli 2015 twee veldbezoeken uitgevoerd. Een volledige vleermuisonderzoek conform het vleermuisprotocol is daarbij niet uitgevoerd. Met het onderzoek is een indicatie gemaakt over de aanwezigheid van kraam- en zomerverblijfplaatsen en het ruimtelijk gebruik in deze periode. Op basis van de geleverde onderzoeksinspanning zijn echter geen uitspraken over benutting gedurende andere perioden van het jaar mogelijk.

Desalniettemin, geeft dit een indicatie van de aanwezigheid van vleermuizen. Tijdens de veldbezoeken is voornamelijk gelet op uitvliegende, invliegende of zwermende vleermuizen, maar ook op foeragerende en passerende vleermuizen.

3 juli 2015

Tijdens het avondbezoek werden twee vanuit noordelijke richting passerende laatvliegers waargenomen. Daarnaast zijn circa 5-6 gewone dwergvleermuizen waargenomen die rond het gebouw foerageerden. Met name aan de westzijde, waar veel beschutting voorhanden is vanwege de boombeplanting langs de Vliedbergweg, werd veelvuldig gefoerageerd. Ook aan de andere zijde van het gebouw werden foeragerende dieren waargenomen. Er zijn geen invliegende dieren waargenomen.

15 juli 2015

Tijdens het avondbezoek zijn circa 4-5 gewone dwergvleermuizen waargenomen die rond het gebouw foerageerde. De gewone dwergvleermuizen waren, net zoals tijdens het vorig bezoek, vooral aanwezig rond de boombeplanting aan de westzijde (Vliedbergweg). Ook aan de andere zijde van het gebouw, bij de Parklaan, werden foeragerende dieren waargenomen. Er zijn geen invliegende dieren waargenomen.

In aanvulling op het eerdere literatuuronderzoek is ten behoeve van deze beoordeling geverifieerd of er aanvullende waarnemingen van vleermuizen (www.waarneming.nl) zijn gedaan in de nabijheid van de planlocatie. Dit bleek niet het geval te zijn.

Op basis van het vleermuisonderzoek kan worden gesteld dat de functie de Vliedbergweg als foerageergebied voor in ieder geval gewone dwergvleermuis benut wordt. Of de boombeplanting langs de Vliedbergweg ook als vliegroute wordt gebruikt, kan op basis van de voorliggende gegevens noch bevestigd, noch uitgesloten worden.

3.2. Mogelijke effecten op functionaliteit

Verblijfplaatsen

In de bomen bevinden zich geen holten of spleten, die geschikt zijn als vaste rust- of verblijfplaats voor vleermuizen. Effecten door de voorgenomen ingreep op kraam-, zomer- en paarverblijven worden uitgesloten.

Foerageergebied

De boombeplanting langs de Vliedbergweg wordt in ieder geval benut door gewone dwergvleermuizen als (essentieel) foerageergebied. Laatvliegers zouden ook van de boomstructuur gebruik kunnen maken om te foerageren. Daarnaast kan de rosse vleermuis de Vliedbergweg benutten als foerageergebied, hoewel het meer een soort is die op open terreingedeelten foerageert. Dat de ruige dwergvleermuis, die mogelijk in de buurt voortkomende, hier foerageert is niet waarschijnlijk. De ruige dwergvleermuis foerageert zelden in bebouwd gebied, zeker niet wanneer er sprake is van lichtuitstraling van straatlantaarns en woonbebouwing.

In hoeverre het foerageergebied voor gewone dwergvleermuis of laagvlieger essentieel is, kan op basis van de beschikbare gegevens geen uitsluitsel over gegeven worden.

Vliegroute

Daarnaast kan de boombeplanting langs de Vliedbergweg als vliegroute fungeren voor de gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Vanwege de ligging in bebouwd gebied en de mate van verlichting wordt benutting door ruige dwergvleermuis niet aannemelijk geacht. Rosse vleermuizen vliegen bij de trek naar hun foerageergebieden veelal op grotere hoogte en zijn daarbij niet aan landschappelijke structuren gebonden.

Of de Vliedbergweg als vliegroute door gewone dwergvleermuis en laatvlieger wordt gebruikt, kan op basis van de voorliggende gegevens noch bevestigd, noch uitgesloten worden.

Mogelijke effecten

De functionaliteit van de Vliedbergweg als foerageergebied en vliegroute kan behouden blijven, voor soorten als gewone dwergvleermuis, laatvlieger en indien aanwezig rosse vleermuis, wanneer de doorgaande structuur van de boomkronen behouden blijft. Enige mate van verlichting is voor deze soorten geen probleem, dit is immers nu ook al het geval.

Dit betekent dat de bomen aan de oostzijde van de Vliedbergweg geveld kunnen worden tot de begrenzing van de nieuwbouwlocatie (figuur 2, groene deel), mits rekening gehouden dat de openbare verlichting niet uitstraalt richting de te handhaven bomen. De boomkronen aan de westzijde van Vliedbergweg dienen onverlicht te blijven. Daarbij dient de lichtsterkte niet geïntensiveerd te worden en dient er gebruik gemaakt te worden van armaturen die enkel naar beneden schijnen en daarbij strooilicht beperken. Herplant van bomen aan de westzijde wordt aanbevolen.

Ten zuiden van de nieuwbouwlocatie aan de Vliedbergweg (figuur 2, oranje deel) is velling niet zondermeer mogelijk, omdat daar ook aan westzijde de vereiste boomstructuren ontbreken. Door hier de bomen aan de oostzijde te vellen zou er geen sprake meer zijn van doorgaande verbinding, waardoor er foerageergebied verloren gaat en een eventuele vliegroute doorbroken wordt. Hiervoor is een ontheffingsaanvraag van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet noodzakelijk.

Figuur 2. Ligging planlocatie, markering geeft aan welke bomen onder welke voorwaarden geveld kunnen worden (groen-oranje).

4. CONCLUSIES

Vleermuizen

Op basis van de voorhanden zijnde gegevens, waaronder het niet-geprotocolleerde vleermuisonderzoek uit 2015, kan noch worden bevestigd noch worden uitgesloten dat de Vliedbergweg als essentieel foerageergebied of als vliegroute door vleermuizen wordt benut.

In de bomen bevinden zich geen holten of spleten, die geschikt zijn als vaste rust- of verblijfplaats voor vleermuizen. Effecten door de voorgenomen ingreep op kraam-, zomer- en paarverblijven worden uitgesloten.

De functionaliteit van de Vliedbergweg als foerageergebied en vliegroute kan behouden blijven, voor soorten als gewone dwergvleermuis, laatvlieger en indien aanwezig rosse vleermuis, wanneer de doorgaande structuur van de boomkronen behouden blijft. Enige mate van verlichting is voor deze soorten geen probleem, dit is immers nu ook al het geval.

Dit betekent dat de bomen aan de oostzijde van de Vliedbergweg geveld kunnen worden tot de begrenzing van de nieuwbouwlocatie (figuur 2, groene deel), mits rekening gehouden dat de straatverlichting niet uitstraalt richting de te handhaven bomen. De boomkronen aan de westzijde van Vliedbergweg dienen onverlicht te blijven. Daarbij dient de lichtsterkte niet geïntensiveerd te worden en dient er gebruik gemaakt te worden van armaturen die enkel naar beneden schijnen en daarbij het strooilicht omhoog en zijwaarts beperken. Herplant van bomen aan de westzijde wordt aanbevolen.

Ten zuiden van de nieuwbouwlocatie aan de Vliedbergweg (figuur 2, oranje deel) is velling niet zondermeer mogelijk, omdat daar aan de westzijde de vereiste boomstructuren ontbreken. Bij velling van de bomen aan de oostzijde, zou er geen sprake meer zijn van doorgaande verbinding, waardoor er foerageergebied verloren gaat en een eventuele vliegroute doorbroken wordt. Hiervoor is een ontheffingsaanvraag van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Alternatief, kunnen bomen aan westzijde herplant worden. Na vorming van een doorgaande bomenkroon kunnen de bomen aan de geveld worden. Ook hier gelden de eerdere opmerkingen t.a.v. straatverlichting.

Broedvogels

Alle inheemse broedvogels zijn strikt beschermd. In de Flora- en Faunawet wordt geen datum genoemd voor het broedseizoen. Op het moment dat inheemse vogels broeden, mogen er geen werkzaamheden of activiteiten plaatsvinden die het broedproces verstoren.

Naast controle voor vleermuisgeschiktheid zijn de bomen gecontroleerd op de aanwezigheid van nesten welke jaarrond beschermd zijn. Er zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Wel dient er rekening gehouden te worden met het voorkomen van broedvogels, waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn. Om verstoring van broedvogels zoveel mogelijk uit te sluiten, dient de velling van de bomen buiten het broedseizoen uitgevoerd te worden. Het broedseizoen voor tuinvogels loopt grofweg van ½ maart tot ½ juli. Voor sommige soorten langer, bijvoorbeeld houtduif tot in september-oktober. Mocht er tijdens de uitvoer van werkzaamheden toch onverhoopt op broedende vogels gestuit worden, dan dienen de werkzaamheden stilgelegd te worden en naar een later tijdstip te worden opgeschort.

Algemeen

Ondanks dat voor de tabel 1 soorten bij de ruimtelijke ingreep een vrijstelling geldt, dient men rekening te houden met de zorgplicht, deze geldt altijd en voor alle planten en dieren, onafhankelijk van beschermingsstatus en/of ontheffing of vrijstelling is verleend.

5. LITERATUUR

Andrews, H. *et al.* 2013. Bat Tree Habitat Key. AEcol, Bridgwater.

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (2016) Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV uitgeverij, Zeist.

Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers (red), 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Ministerie van LNV, 2005. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! Ministerie van LNV, Den Haag.

Website: <http://www.waarneming.nl>

BIJLAGE 1. TOETSINGSSCHEMA FLORA- EN FAUNAWET

Stroomschema

